

סדר ט"ו בשבט

ט"ו בשבט - מהו?

- נוהגים לאחל היום זה לזה: "שנה טובה ומברכת", כלשם שמברכים בראש השנה. רמז לזה נתן לראות בשם החדש שבט, שהוא ראשי תבות: ש'נה ט'ובה ב'רויכה.
- ט"ו בשבט נחשב ליום חגיגי ואין אומרים בו תחנון בסדר התפלה, וגם אין קובעים בו תעניות.
- מאז חזר עם ישראל לארצו לאחר אלפים שנות גלותו, הינה עדנה לחג האילנות ט"ו בשבט, וביום זה יצאו ראשוני המתישבים, אנשי 'סוד המעלה', 'זכרון יעקב' ועוד, לנטיעת אלפי עצי פרי, ומפרות עמלם אנו נהנים היום.
- יש להעדיף פרות מיבולה של ארץ ישראל על פני הפרות מחוץ לארץ, גם בגלל החשיבות של פרות ארצנו לעמת פרות זרים, וגם בגלל שאנו מחזקים בכך את החקלאים שלנו.
- יום ט"ו בשבט מסמל גם את החשיבות לשמירה על ערכי הטבע והגנת החי והצומח. אדם הראשון כבר הצטווה לשמור על שלמות הבריאה, כמובא במדרש: "בשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון, נטלו והחזירו על כל אילנות גן עדן ואמר לו, 'ראה מעשי כמה נאים ומשבחים הם, וכל מה שבראתי - בשבילך בראתי. תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי, שאם קלקלת אין מי שימנע אחריו'".

- ביום המשה עשר בשבט, אנו חוגגים את יום "ט"ו בשבט" בליח העברי. ביום זה, שנקרא "ראש השנה לאילנות", נקבעות הלכות שונות לגבי מצות הקשורות לפרות האילן, ויום זה מסמל את חשיבותו של האילן ופרותיו לקיימנו בעולם.
- בט"ו בשבט, נוהגים לאכל מהפרות שנטשתבה בהם ארץ ישראל, שהם אחת המעלות והשבחים שיש בארצנו הקדושה, והם שבעת המינים, וכן פרות נוספים המסמלים את עם ישראל בכלל ואת האדם בפרט.
- ט"ו בשבט, הוא בעצם היום המאפיין את סיומה של השנה החקלאית הקודמת, ותחלתה של השנה החקלאית הבאה. הוא מוקם לאחר התקופה העקבית של עונת הגשמים, וכל הפרות שגוראים על העצים עד ט"ו בשבט שזכים לשנה שעברה, לעמת הפרות החדשים שגוראים לאחר מכן שזכרים לשנה הבאה. לפרט זה, השלכות שונות לגבי הלכות התלויות בארץ.
- ט"ו בשבט נקרא 'ראש השנה לאילנות', מכיון שביום זה נקבעת דמותו העתידית של העץ, לשבט או לחסד, לטוב או להפך. כיון שהאדם משוא לעץ השדה, נחשב יום זה ליום המסגל לתפלות להצלחה במעשי דינו בשנה הבאה.

הָאָדָם וְהָאֵילָן

תְּקוּפַת ט"ו בַּשָּׁבָט. רֵחוֹת סַעֲרָה, קֹדֶם מִקְפִּיא וְגִשְׁמִים עֲדִים יוֹרְדִים לְלֵא הַפּוּגָה. הָעֲצִים עוֹמְדִים בַּעֲלִיבוֹתָם, נְטוּלֵי עָלִים וְחֹסְרֵי פְרוֹת, וְהַמְרָאָה שְׁלֵמָה כַּמְעַט מְעוֹרֵר הַחַמִּים.

פֶּן! מִבְּחִיץ נִרְאָה אָמֵנָם הָאֵילָן בְּמֵלֵא עֲלִיבוֹתוֹ. יִפְּיוּ וְהִדְרוּ נֶטֶל מִמּוֹנוֹ וְהוּא נֶעְדֵר כֹּל עֲלָה וּפְרִי, אוֹלָם מִתְחַתֵּת לִפְנֵי הַשֶּׁטַח מִתְחַשֵּׁת הַתְּחַדְּשִׁית. הָעֵץ אוֹגֵר כַּחוֹת וּמִתְעוֹרֵר שׁוֹב לַחַיִּים. אֲנַחְנוּ אָמֵנָם לֹא רוֹאִים זֹאת עֲדוֹן, אוֹלָם בְּיָמִים אֵלֹי מְזַרְקֵת אֲנִרְגִּיָּה מְחַדֶּשֶׁת בְּשָׂרֵי הָעֲצִים, הַשֶּׁרֶף זֹרֵם אֶל הַגִּזְע וּמִמּוֹנוֹ אֶל הָעֲנָפִים, וְנִצְנִים קִטְנִים אֶף נִרְאִים פֹּה וְשָׁם. הַשִּׁקְדָּה פּוֹרַחַת, וְשִׁמְשׁ פֶּז עוֹד מְעַט זֹרַחַת, הַהִתְחַדְּשׁוֹת קוֹרְמֵת עוֹר וְגִידִים, וּבְעוֹד זְמַן מָה יִלְבְּשׁוּ הָעֲצִים מְרֵאוֹת מְלַבְּבִים. "כִּי הָאָדָם עֵץ הַשִּׁדָּה" נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה. גַּם אֲצֵל הָאָדָם יִשְׁנֶן תְּקוּפוֹת שֶׁל יְרִידָה וְקִמְלָה, זְמַנִּים שֶׁל חֲלָשָׁה וְנִעְיָפוּת, הַרְגָּשָׁה שֶׁל תְּלִישׁוֹת וְחֹסֶר יְצִיבוּת. אוֹלָם בְּדִיּוֹק כְּמוֹ הָאֵילָן, גַּם הָאָדָם מְקַבֵּל לְפִתְעָה כַּחוֹת רַענָנִים, מִתְחַזֵּק וּמְחַדֵּשׁ כַּפֶּשֶׁר נְעוּרָיו. הוּא עוֹבֵר תְּהִלּוֹ דוּמָה לְאֵילָן, וְכִמּוֹהוּ אֶף הוּא צוֹמַח מְחַדֵּשׁ וּמִתְנוֹסֵס לְתַפְאֲרָה.

בין האדם לעץ השדה:

וְכָה, וְכֵן שְׁלֵא רֹכְשִׁים בְּגִיל צְעִיר קִשָּׁה מְאֹד לְרַכֵּשׁ בְּגִיל מִבְּגָר. בְּגִדְל הַהִשְׁקָעָה בְּגִדְל הַתּוֹצְאָה. כְּכֹל שְׂמִשְׁקִיעִים יוֹתֵר בְּעֵץ, בְּגִדְל פְּרוֹתֵי מִשְׁבָּחִים יוֹתֵר. וְכֵן גַּם בַּחַיִּים, כְּכֹל שְׂמִשְׁקִיעִים יוֹתֵר, קוֹצְרִים פְּרוֹת הַצִּלְחָה טוֹבִים יוֹתֵר.

הָאֵילָן אֵינוֹ מִתְעַדֵּף לְעוֹלָם, וּמִדֵּי שְׁנָה הוּא מוֹצִיא שׁוֹב וְשׁוֹב אֶת פְּרוֹתָיו. גַּם הָאָדָם צָרִיךְ לְהִנִּיב פְּרוֹת כֹּל הַעֵת וְלֹא לְהִפְנֹס לְתַרְדֵּמַת וְחֹסֶר פְּעִילוּת. יְנִיקָתוֹ שֶׁל הָאֵילָן הִיא מִהַמַּיִם וּבִלְעֲדֵיהֶם אֵין לוֹ אֲפִשְׁרוּת קַיָּים, וְגַם יְנִיקָתוֹ שֶׁל הַיְהוּדִי הִיא מִן הַתּוֹרָה, שֶׁבֶן אֵין מִיָּם אֲלָא תּוֹרָה, וּבִלְעֲדֵי הַמַּיִם הוּא כְּמוֹ דָּג שֶׁהוֹצֵא מֵהַיָּם שְׂאֵין לוֹ תַּקְנָה.

שְׂרָשָׁיו שֶׁל הָעֵץ נִסְתָּרִים מְעִינֵינוּ וְשִׁקְוֵים עֲמֹק בְּאֲדָמָה, וְכֵן גַּם שְׂרָשָׁיו שֶׁל הַיְהוּדִי נְטוּעִים עֲמֹק בְּאֲבוֹתֵינוּ בְּמִשְׁרָף דְּרוֹת אֲרָכִים, וּבְזִכְרוֹתָם מִתְקַיָּים עֲמֵנוּ זֶה אֶלְפֵי שָׁנִים.

- מִגְרָגֵר אֶחָד נוֹצֵר אֵילָן מִסַּעֲף, וְכֵן גַּם מִהִשְׁקָעָה קִטְנָה שֶׁל הָאָדָם, עוֹד מְצוּה וְעוֹד מְעִשָּׂה נֶאֱצָל, צוֹבֵר הָאָדָם שְׂכָר גְּדוֹל.
- הָעֵץ נוֹצֵר מְזַרְע קֶטֶן שְׂמִתְפַּתֵּחַ לְשִׁתִּיל, וּבְמִשְׁרָף הַזָּמַן הוֹפֵךְ לְגִבְעוֹל, וּמִמּוֹנוֹ לְגִזְע הַמְּשֻׁלַּח עֲנָפִים, וְכֹכֵל שֶׁהַזָּמַן חוֹלֵף מִתְפַּתֵּחַ הָעֵץ בְּאִפְסוֹ מְרָשִׁים. גַּם הָאָדָם מִתְחִיל פְּתִינֹק קֶטָן, יָלֵד, נַעַר, וּבִסּוּף אָדָם בּוֹגֵר וּבַעַל חֶסֶן עֲצֵמִי, וְאֶף הוּא מְשֻׁלַּח עֲנָפִים וּמְעַמֵּד אֶת הַדּוֹרוֹת הַבָּאִים.
- לְאִחֵר זְרִיעַת הַגְּרָגֵר הוּא נִרְקָב בְּאֲדָמָה, וְכֵן לְאִחֵר מִפֶּן מִתְפַּתֵּחַ מִמּוֹנוֹ עֵץ תְּמִיר, וְכֵן מְצִלִּיחַ הָאָדָם לְהִתְפַּתֵּחַ מִתּוֹךְ עֲנָה וְלֹא מִתּוֹךְ גְּאֹנָה וְהִתְנַשְּׂאוּת.
- לְשִׁתִּיל בֶּן מְצִמִּידִים קוֹרָה אֵיתְנָה כְּדֵי לְיִשְׁרוֹ, אוֹלָם אִם הָעֵץ כְּבֵר גְּדֵל וְגִזְעוֹ הַתְּעֵבָה, לֹא נִתָּן יוֹתֵר לְיִשְׁרוֹ. גַּם הָאָדָם נִתּוֹן לְעֲצוּב אִישִׁיתוֹ בְּעוֹדוֹ צְעִיר

אָויר מְרַעַל מִזִּיק לְעֵץ, כָּשֶׁם שְׁאֹוִיכָה הִרְסָנִית מִזִּיקָה לְהִתְפַתְּחוּת חַיִּיבִית שֶׁל הָאֵדָם.

עֲצֵי פְרֵי הַסֵּבִלִים יוֹתֵר, לְעִמּוּת עֲצֵי סֶרֶק שְׂאִין בָּהֶם פְּרוֹת וְהֵם מְעוֹרְרִים רַעַשׁ בְּמַעוֹף הָרוּחַ. יִשְׁנֶם אֲנָשִׁים שְׂאִין בָּהֶם תִּכּוֹן, אֲךָ הֵם 'עוֹשִׂים רַעַשׁ' בְּחִיצוֹנֵיהֶם וְלֹא מִבֵּיָאִים שׁוּם תּוֹעֵלֶת כְּמוֹ עֵץ סֶרֶק. לְעִמּוּתָם יִשְׁנֶם אֲנָשִׁים אִיכּוֹתִיִּים, שְׁבוּנִים אֶת אִישֵׁיהֶם וְתוֹרְמִים לְסִבִּיבָתָם וּמִשְׁפָּחָתָם מִתּוֹךְ צְנִיעוּת וְעִנְיָה וְכָלִי צְלָזִלִים.

- כָּל שֶׁהָעֵץ הוּא בַעַל שְׂרָשִׁים אִיתָנִים יוֹתֵר, כִּי הוּא עֲמִיד יוֹתֵר בְּפְנֵי רוּחוֹת סַעֲרָה. גַּם הָאֵדָם שְׁמִדוֹתָיו וְצִיָּלוֹת וּמַעֲשָׂיו טוֹבִים, עֲמִיד יוֹתֵר בְּפְנֵי שְׂנוּיִים בְּמַהֲלָךְ הַחַיִּים.
- הַשְּׂקָה מְגֻזְמֶת שֶׁל הָעֵץ וְזָבוּל מְעַבֵּר לַמָּדָה, יְכוּלִים לְהִזִּיק לְעֵץ. כִּי גַם אִין לְאֵדָם לְרִדֵי יוֹתֵר מְדֵי אַחַר צְרָכֵי גּוּפוֹ, מֵאַנְיִים וְתִשׁוּקוֹת.
- כָּשֶׁם שֶׁהָאֵלֶן זָקוּק לְאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, כִּי זָקוּק הָאֵדָם לֵיד מְכַנְנֶת, לְבַעַל נְסִיוֹן שְׂכִיבֵן וְיֵאִיר אֶת דְּרָכּוֹ.

~ סֵדֵר הַחַג ~

פְּרֵי הָאֵדָמָה כְּמוֹ בָנָה אוֹ יָקוֹת אַחֲרִים, וְלְבֹסֶף 'שֶׁהִלֵּל' עַל הַמִּשְׁקָאוֹת. (אִם הוּא לֹא בֵרַךְ הַגֶּפֶן עַל הַיַּיִן)
בְּסִיּוּם הַסַּעֲדָה יֵשׁ לְבַנְּךָ בְּרִפְתַּת הַמִּזוֹן אִם נָטְלוּ יְדֵימֶיךָ לְסַעֲדָה, אוֹ בְּרִפְתַּת 'מַעֲצֵן שְׁלֵט'.

מִדּוּעַ אֵנּוּ מְבָרְכִים בְּרַכָּה לְפָנֵי הָאֲכִילָה?

- אֲמִירוֹ תַז"ל, שְׂאִסוּר לְאֵדָם לִיהֲנוּת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה בְּלִי בְּרַכָּה, וְכָל הַנְּהַגָה מִן הָעוֹלָם הַזֶּה בְּלִי בְּרַכָּה, פְּאֵלוּ גִזַּל אֶת הַקֶּבֶ"ה. שֶׁכֵּן לֵה' הָאֲרֶץ וּמְלוֹאָהּ, אוֹלָם הוּא נִתֵּן אוֹתָהּ לְבְנֵי אָדָם, רַק לְאַחַר שֶׁהֵם מְבָרְכִים וּמוֹדִים לוֹ עַל הַבְּרִיאָה הַזֵּה שֶׁבָרָא וְהַפְּרוֹת הַטּוֹבִים וְהַמְשֻׁבָּחִים שֶׁהֵכִין בְּעִבּוּרָנוּ.
- בְּרַכָּה הִיא מְלִשׁוֹן בְּרַכָּה, שֶׁכֵּן הַמְּבָרֵךְ בְּכַנְנָה נִפְתַּח לוֹ חַיִּים בְּרַכָּה שֶׁל שֶׁפַע מִן הַשָּׁמַיִם.

- מִתְכַּנְּסִים יַחַד לְשִׁלְחוֹן הַחַג הָעָרוּךְ וְהַמְפָאָר, וּמְנִיחִים עַל הַשִּׁלְחוֹן פְּרוֹת שֶׁנִּשְׁתַּבְּחָה בָּהֶם אֲרֶץ יִשְׂרָאֵל, מִשְׁבַּעַת הַמַּיִנִּים וּפְרוֹת אֵילָן נֹסְפִים.
 - מֵאֲכִלֵי שְׁבַעַת הַמַּיִנִּים: לֶחֶם - חֹטָה, בִּירָה שְׁחֹרָה - שְׁעוֹרָה, יַיִן - גִּפּוּן, תְּאֵנָה, רִמּוֹן, זֵיתִים, וְתַמְרִים.
 - אוֹכְלִים רַבֵּת אֲתֵרוּגִים, מֵאוֹתָם אֲתֵרוּגִים בָּהֶם הַשְׁתַּמְשׂוּ לְמַצָּנָה בְּחַג הַסִּפּוֹת.
 - מְבָרְכִים "שֶׁהֲחִינּוּ" עַל פְּרֵי חֲדָשׁ, שֶׁטָּרַם אֲכָלְנוּ בְּשָׁנָה זוֹ.
 - יֵשׁ לְהַקְפִיד עַל סֵדֵר הַבְּרָכוֹת לְפִי דִינֵי הַקְּדִימָה.
- אִם נוֹטְלִים יְדֵימֶיךָ לְסַעֲדָה, אֲזִי בְּרִפְתַּת הַמּוֹצָאִי הִיא הָרֵאשׁוֹנָה וְהִיא פּוֹטְרֶת חֶלֶק מִהַבְּרָכוֹת.
- אִם לֹא נוֹטְלִים יְדֵימֶיךָ, מְבָרְכִים תְּחִלָּה 'מִזוֹנוֹת' עַל דְּבַר מֵאֲפָה, לְאַחַר מִפֵּן 'הַגֶּפֶן' עַל הַיַּיִן, לְאַחַר מִפֵּן בְּרִפְתַּת 'הָעֵץ' עַל הַזֵּית, בְּרִפְתַּת 'הָאֲדָמָה' אִם יֵשׁ

לפני שאוכלים את הפרות, אומרים תפלה זו שתבר הבן איש חי:

ויאמר אלקים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע ועץ פרי עשה פרי למינו אשר זרעו בו על הארץ ויהי כן. ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו ועץ פרי אשר זרעו בו למינהו וירא אלקים כי טוב:

אָנָּא ה' הוֹשִׁיעָה נָּא, הַיּוֹם הַזֶּה לְאֵילָן הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה.

אָנָּא ה' הַצְּלִיחָה נָּא, הַיּוֹם הַזֶּה לְאֵילָן הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה.

אָנָּא ה' הַרְוִיחָה נָּא, הַיּוֹם הַזֶּה לְאֵילָן הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה.

אָנָּא ה' הִיטִיבָה נָּא, הַיּוֹם הַזֶּה לְאֵילָן הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה.

אֵל נָּא פְּצָה נָּא שָׁנָה זוֹ מִשְׁמִיר וְשִׁיתִי, וּבְרַךְ עֵץ שֶׁמֶן זַיִת.

אֵל נָּא בְּמִטֵּר רִוּחַ חַרְבוֹנֵי יְשִׁימוֹן, וּבְרַךְ גֶּפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן.

אֵל נָּא רוּמִם עֲצָרֵת עוֹלָלֵי טְפוּחִים, וּבְרַךְ אַגֹּז וְתַמְרוֹת וְתַפּוּחִים.

אֵל נָּא צְדָקָה מַעֲמָה בַל יִפְסַק, וּבְרַךְ חֲרוֹב וּקְרֶסֶטְמֵל וְאַפְרֹסֶק.

אֵל נָּא חֶלֶץ קַהֲלָה אֲשֶׁר אֵלֶיךָ תַעֲרַג, וּבְרַךְ הַתֵּיבִת וְהָאֵגוֹז וְהָאֲתָרוּג:

”וַיְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵינוּ אַבּוֹתֵינוּ, שֶׁבָּלַח סֶגְלַת אֲכִילַת הַפְּרוֹת שְׁנֹאכַל וּבְרַךְ עֲלֵיהֶן עֲתָה,

וְאֲשֶׁר נִהְיָה בְּסוֹד שְׁרָשִׁיחַן הַעֲלִיּוֹנִים אֲשֶׁר הִמָּה תְּלוּיִים בָּם, לְהַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶן שְׁפַע רְצוֹן בְּרָכָה וּבְנִדְבָה,

גַּם הַמְּמַנִּים וְהַמְּשֻׁטְרִים עֲלֵיהֶם יִתְמַלְאוּ מֵעַד שְׁפַע הוֹדֶךָ לְשׁוֹב שְׁנִית לְהַגְדִּילָם וְלְהַצְמִיחָם,

מִרְשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית הַשָּׁנָה, לְטוֹבָה וּלְבִרְכָה, לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם. הַשְׁקִיפָה מִמַּעַן קְדוֹשׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם.

וּבְרַךְ עֲלֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת לְטוֹבָה וּלְבִרְכָה, תְּשִׁיתָהּ בְּרִכּוֹת לְעַד, תַּחֲדָהּ בְּשִׂמְחָה אֶת־פָּנֶיךָ,

וְנִתְנָה הָאָרֶץ יְבוּלָה וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פְּרִי, וְעֲלֵיהֶם תְּבוֹא בְּרִפְתּוֹ טוֹב, לְהַתְּבַרֵךְ פִּירוֹתֶיהָ בְּמַעֲיָנוּ. אַחַד הַמְּרַבֵּה וְאַחַד הַמְּמַעִיט.

וְכָל הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁנִּתְפָּזְרוּ עַל יְדֵינוּ אוֹ עַל יְדֵי אַבּוֹתֵינוּ, וּבַעֲוֹן אָדָם קְרָאשׁוֹן אֲשֶׁר חָטָא בְּפְרוֹת הָאֵילָן,

עֲתָה יִשׁוּבוּ לְהַתְּכַלֵּל בְּעַד הַדָּר עֵץ הַחַיִּים.”

החוברת נדפסה על פי סדר שבעת המינים, כפי שכתוב בתורה אמנם סדר הברכות הינם על פי ההלכה כפי שמופיע בסדר החג - עמ' 4

קוראים: **"אֶרֶץ חֹטֵה וְשֹׁעֵרָה וְגִפְוֹן וְתֵאֵנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ זֵית שֶׁמֶן וּדְבַשׁ"** (דברים ח, ט).
נוטלים פרוסת עוגה, ומברכים: **"ברוך אתה ה', אלקינו מלך העולם, בורא מיני מזונות"**.
אבי המשפחה מברך על החטה, שנאמר **"השם גבולך שלום חלב חטים ישביעך"** (תהלים קמז, יד),
ומתפלל שיהיה השלום שרוי בביתו והמזון והפרנסה ברוח.

החטה היא בין הצמחים החשובים בתולדות האנושות, ומהנה מקור מזון חשוב ביותר לאדם. מינים תרבותיים של החטה, הם מרכיב המזון העקרי בתרבויות שונות ובפרט באזור הים התיכון. החטה מזפכת 30 פעמים במקרא כצמח יסודי וחשוב של ארץ ישראל, והוא מין הדגן השכיח ביותר בעולם העתיק.
לדעה אחת, עץ הדעת ממנו אכלו אדם וחוה בגן עדן, היה עץ החטה שבאותו זמן היה מתמר לגבה כארז הלבנון.

הקשר:

עם ישראל נמשלו לחטים, שכן שניהם חשובים בעיני צעליהם ויש להם מגן ומספר בחשבון ומדה. גם עם ישראל נספר בידי הקב"ה בירידתו למצרים, ואף במדבר נצטפה משה לספור את עם ישראל מרב חבתו אותם, כאדם שמחבב את כספו ומונה אותו בכל שעה.

תובנה:

החטה היא גרגר שעטוף במוץ וקלפות, וכדי להפיק ולהוציא ממנו תועלת, יש להפריד את הסלת מהפסלת. כך הוא כל אדם, שטמון בחבו ובתוכו גרעין טוב, אלא שהוא מכסה לפעמים בפסלת, ותמיד יש לחפש ולגלות את האור שבו.

ספור:

בזמן העתיק, נהגו המלכים לגבות מס שנתית מהחקלאים באפן שרירותי וגלי כל קשר לזבל האמתי שגדל בשדותיהם של החקלאים, והללו נדרשו למלא בחטים חדר של עשרה מטרים רבועים, בגבה של עשרה מטרים, וזה היה חלקו של המלך בציבול השנתי. פקידי המס, היו נוסעים מעיר לעיר ומכפר לכפר, וגובים את הפמות האחיזה של החטים ומכניסים אותה לאוצר המלך.
היהודים הפקחים, שהתקשו לשלם את המס המפריז שהפקידי דרשו מהם שלא באפן מצדק, נאלצו להערים על פקידי המס, ולכן בנו שני חדרים של חמשה מטרים רבועים והסבירו לפקידים כי לא היתה להם אפשרות לבנות חדר אחד של עשרה מטרים, ולכן בנו שני חדרים של חמשה מטרים רבועים. הפקידי לא עלו על העקץ וקבלו בלי כל תלונה את פמות החטים שנגנסו בשני החדרים. אולם לאמתו של דבר, נגתו היהודים רק מחצית מהפמות הנדרשת, שכן חדר של 5 מטרים רבועים, הוא 25 מטרים בלבד, ושני חדרים כאלו הם יחד רק 50 מטר רבוע. ואלו חדר של 10 מטרים רבועים, הם יחד 100 מטרים רבועים...

שְׁעוֹרָה

קוראים: **"הלוא אם־שונה פניה והפיץ קצח וכמן זרק ושם חטה שזרה ושערה נסמן ונסמית גבלתו"** (ישעיה, כח, כה).
נוטלים כוס בירה שחרה שעשוייה מלתת שעורים, ומברכים: **"ברוך אתה ה', אלקינו מלך העולם, שהפל נהיה בדברו"**.

השְׁעוֹרָה נמצאת במקום הרביעי בעולם בגדיל הגרגרים בעולם, לאחר החטה, הארז והתירס, והיא השנייה מבין שבעת המינים שהשתבחה בהם ארץ ישראל. בעבר היו משתמשים בה רבות למזון, וכיום נעשה בה שמוש ליצור גריסים, מספוא לבהמות ולתעשיית בירה שחרה.

הקשר:

בזמן שבית המקדש היה קיים, היו מקריבים בחג הפסח מנחה שעשוייה מעמור שעורים. ולמה דוקא משעורים? מפני שהשעורים נחשבים מאכל בהמה, ובני ישראל יצאו ממצרים והלכו אחר הקב"ה כמו בהמות שהולכות אחר הרועה, מתוך תמימות ואמונה שלמה, ובלי לשאול שאלות מדוע הם הולכים במדבר. בזכות אמונה תמימה זו, זכו לקבל את התורה ולהכניס לארץ ישראל ולקבל אותה בירשה.

תובנה:

במפת כרד, אחת מעשר המפות שבאו על פרעה והמצרים כשלא רצו לשחרר את עם ישראל מהעבדות, מספר בתורה: **"והפשתה והשערה נפתה כי השערה אביב והפשתה גבעל"**, דהיינו הפשתים והשעורים הכו במפת הברד, לעמדת החטה והפסגות שלא הכו. מה הסבה לכך ומה בקש הקב"ה להראות כאן לפרעה? ההבדל בין הפשתה והשעורה, לבין החטה והפסגות, שהראשונים כבר היו קשים באותה עת ועמדו זקופים, ואלו החטה והפסגות הם בעלי גבעולים רכים שמתכווצים בריח. היה בכך למוד מוסר לפרעה, שמי שמקשה את ערפול מתגאה ועומד זקוף בלי להכניע לתזקום ממנו, סופו שהוא נשבר ונהרס. ואלו זה שמסגל להתנועע עם הרוח ולהכניע למי שחזק ממנו, סופו לשרד ולעבר את הקשי בחיים.

ספור:

הספור ארבע בנקרו של יום ראש השנה, יום הדין. בבית מדרשו של 'החוזה' מלובלין, עמדו כל החסידים קשחים מוכנים ומזמנים לתפלה, ואולם לפליאתם נעדר ממוקומו הצדיק רבי דוד מלוב. הרבי עכב את תחלת התפלה, ואמר: **"יש להמתין לרבי דוד, מפני כבודו"**. עברו דקות נוספות, וכשראו כמה מהחסידים כי השערה קצרה, יצאו לחפש אחר רבי דוד. והנה הם רואים אותו עומד ליד סוס, בידו דלי מלא בגרעיני שעורים, והוא מאכיל את הסוס בסבלנות רבה. התברר, כי בעל הסוס נחפז אל תפלתו, והותיר את הסוס רעב... רבי דוד, שהיה דיוע במדת הרחמנות הגדולה שלו, לא יכל לעמוד מנגד אל מול צערו של הסוס, ורץ מהר לחפש שעורים שהם מאכל הסוס, כדי להאכילו ממצות התורה. עמדו התלמידים והשתאו, ולמדו מהי מדת ורחמיו על כל מעשיו.

גֶפֶן

קוראים: **"אלקים צבאות שוב-נא הבט משמים וראה ופקד גפן זאת"** (תהלים פ, טו).
מוזגים פוס זין, ומברכים: **"ברוך אתה ה', אלקינו מלך העולם, בורא פרי הגפן".**
האשה מברכת על הגפן, שנאמר **"אשתך כגפן פריה ברכתי ביתך"** (תהלים כח, ג).

לגפן תשובות מיוחדת, שכן ממנה מיצרים את המין עליה נאמר "והגפן נחשבת אפוא כמאכל ומשקה גם יחד. חז"ל קבעו על המין ברכה מיוחדת "בורא פרי הגפן", מרב חשיבותו, וגם קבעו לקדש עליו בשבתות ובמועדים, בשמחת נשואין ובברית מילה.

הקשר:

ישיראל נמשלו לגפן. שכן הגפן נרמסת ונדרכת בהגל בשעה שהיא מנחת בגת להכנת המין, ובסופה היא יוצאת זון משבח הראוי לעלות על שלחן מלכים. וגם בני ישיראל סובלים מרמיסה ודכוי על-ידי אמות העולם, ואולם גדלתם מבטחת לעתיד לבוא. תופעה נוספת שיש לגפן, שאי אפשר לגדל אותה אלא רק על אדמה רכה ופוריה, ולא על אדמה קשה ובעלת טרשים. כך גם ישיראל שעתידיים לשבת בארץ ישיראל בשלטון עצמאי ללא עמים זרים. האשה נמשלת לגפן, כפי שנאמר "אשתך כגפן פריה ברכתי ביתך", מפני שהאשה היא אשת בריתו של הבעל ונאמנת רק לו, וגם הגפן היא הפרי היחיד שלעולם לא קמים בו תולעים, והוא גם פרי יחודי שאי אפשר להרכיב אותו משיני מינים יחד, וכך גם האשה ששומרת אמונים רק לבעלה, והיא נקבת "עקרת הבית" משום שהיא עקרו של הבית.

תובנה:

לעין הגפן אין גזע. ענפיו רפים וארפים, וכדי לתמוך בהם מניחים תחתיהם קורות לתמיכה. כך הוא האדם, שבראשית דרכו אין לו עדין את הראיה המקפחת ואת הגב האיתן כדי לעמוד על רגליו בלחות עצמו, והוא נשען על המבגרים שסביבו, הוריו ומוריו, ומהם מקבל תמיכה ודרך לחיים.

ספור:

אל ביתו של עשיר קמץ אחד, הזדמן פעם אורח לסעודה. במהלך הסעודה הגישו זון משבח, והאורח מזג לעצמו פוס מלאה בלין. הביט בו המארח בעין צרה ואמר: "המין הזה חזק מאד, שמע לעצתי ואל תשתה אותו ישירות, אלא טבל בו את פתך וכה תאכל אותו". הבין האורח את פונתו של המארח הקמץ, נטל פסה גדולה של חלה והספיג בה את כוס הלין כלה. התרגז המארח ואמר: "גם יש לנו שיוצאי מצרים לא התנהגו כמותך, שאם כן לא היו זקוקים לנס קריעת ים סוף, אלא היו מספיגים בפת את כל מי הים..."

תֵּאֲנָה

קוראים: "נִצָּר תֵּאֲנָה יֹאכַל פְּרִיָּהּ וְשֹׁמֵר אֲדָנָיו יִכָּבֵד" (משלי כז, יח).

נוטלים תֵּאֲנָה רִבָּה אוּ מִיִּבְשָׁת, הוֹצִיָם אוֹתָהּ לְשָׁנִים וּבִדְקָיִם הֵיטֵב לְאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ אִם אֵין בָּהּ תּוֹלְעִים, וְכֵן לְאַחַר מִכּוּן אוֹכְלִים אוֹתָהּ. רָצוּי לְהַשְׁרוֹת אֶת הַתֵּאֲנִים קֹדֶם לְכֵן בְּמִים, וּלְנִקּוֹתָן הֵיטֵב.

הַתֵּאֲנָה היא הפרי הראשון המזכיר בתורה, אצל אדם וחוה שתפרו לעצמם חגרות מעלי העץ, ויש דעה שגם עץ הדעת היה תֵּאֲנָה. התֵּאֲנָה היא אחד משיבצות המינים שהשתבחה בהם ארץ ישראל, וישנם סמינים מלפני אלפי שנים על עצי תֵּאֲנָה בארץ, ומפיון שהוא לא תרבות, הוא גדל באותה מתכנת כפי שהיה גדל בימי קדם. התֵּאֲנָה המיבשת נקראת גם קציעה וגרוגרת, וגוש של תֵּאֲנִים יבשות דבקוֹת נקראת דבלה. לתֵּאֲנָה שנופלת טרם זמנה קוראים פגה, ומכאן השם פג / פגה לתינוקות שנוולדו טרם זמנם.

הַקְּשֶׁר:

התורה נמשלה לתֵּאֲנָה, שכן רב פרות האילן נלקטים בבת אחת, והתֵּאֲנָה נלקטת מעט מעט. כך גם את התורה לומדים בשלבים, ולא קונים אותה בבת אחת. וכשם שבעץ התֵּאֲנָה, בכל פעם שהאדם ממשש בין העלים הוא מוציא פרי, כך גם בדברי תורה, בכל פעם שלומדים, מתחדש משהו.

תּוֹבָנָה:

התֵּאֲנָה, בשונה מעצי פרי אחרים, מוציאה את פרותיה בזה אחר זה. את לקוט התֵּאֲנִים מביצעים אפוא בשלבים ולא נתן לבצע את פעלת הלקט בפעם אחת. כשורצים להשיג מטרה כלשהי, לא נתן להסתער עליה ולבצע אותה בבת אחת, כי מטרה שהשיג מהר מדי תעלם באותה מהירות. על מנת להגיע אל המטרה הנכספת, מתנהלים צעד אחר צעד, מתקדמים לאט אבל בטוח, ולבסוף מגיעים בבטחה אל המטרה.

ספּוּר:

אחד משיבציה של ארץ ישראל, היא היותה "ארץ צבת חלב ודבש", ארץ שופעת חלב עזים ודבש מהתמרים והתֵּאֲנִים. בזמן בית המקדש הניבה הארץ באל שופע ומיוחד, והיו כלם נזונים בהרחבה. מספר על התנא רבי יונתן בן אלעזר, שישב פעם בצלו של עץ תֵּאֲנָה גבוה. עץ התֵּאֲנָה היה חסון ורב ענפים, והיה מלא בתֵּאֲנִים יפות ומשפחות ביותר. משעות הבקר נחה שכבה של טל על התֵּאֲנִים, ועתה עם יציאת השמש הזורחת, התפוגג הטל שעל גבי התֵּאֲנִים, ומרב החם החלו התֵּאֲנִים להזיל דבש, שנטף מהם בצרם. והנה נשבה רוח חרישית, וזו ערבבה את הדבש בעפר שתחת עץ התֵּאֲנָה, ולפתע הגיעה לשם עז אחת גדולה ובריאית בשר, ועמדה ללקק את הדבש שנגר מהתֵּאֲנִים. כיון שעטיניה של העז היו שופעים חלב רב, עלו אלו על גדותיהם והחלב נגר מהם על הארץ, עד שהתערבב עם דבש התֵּאֲנִים שהיה שם. רבי יונתן הביט כל העת על המחצה, ומרב התרגשות על השפעת העצום בארץ הקדש. קרא לתלמידיו ואמר להם: "ראו נא בעיניכם דגמה של עולם הבא! והוסיפו חכמינו זכרונם לברכה, כי לכל השפעת הגדול הזה זכו תושבי ארץ ישראל במים ההם, בזכות הקרבנות שהיו מקריבים בבית המקדש. (מדרש תנחומא)

רמון

קוראים: "כפּלח הרמון רקתה מבעד לצמתה" (שיר השירים ו, ז).

נוטלים רמון טרי, חוצים אותו לשניים ובעזרת פך מתכת מקישים על גבו של הרמון, עד שהגרעינים שבו נופלים לתוך קערה. בוררים את הגרעינים הטובים הראויים למאכל ואוכלים.

הרמון נחשב כפרי חשוב מימי קדם, היה נפוץ מאוד בארצנו וסמל שפע ופירות, יפי וחכמה, ולכן הנצחה צורתו על פסיפסים ומטבעות עתיקים ואף ישובים רבים נקראו בשם הרמון עוד מימי התנ"ך.

הרמון נסחר בימי קדם באפון נרחב, ונמצא פפירוס עתיק מימי רעמסס השלישי על יבוא רמונים מארץ ישראל למצרים לפני אלפי שנים. פרי הרמון משמש למאכל ואף להכנת יין, טעמו מתוק או חמוץ והמיץ שלו משמש גם לבשול. גרגריו משמשים למטרות דקורטיביות ומעטר סדנאי פרות.

הבנות מברכות על הרמון והאגוז, שצאמר "כל כבודה בת מלך פנימה", ושני פרות אלו מסמלים את הפנימיות והנציעות שיש בהן.

הקשר:

ישראל נמשלה לרמון, שכן כל אחד מישראל מלא במצות רמון, ונאפלו הרקנים שבעם, שעדין לא זכו לגלות את האור שבתורה ובמצות. ישנם רמונים שבהם נמצאים 613 גרגרים, כמזן תר"ג המצות שנוצטונו בתורה. חשיבי העם החשבים ככותרת הרמון שגראית כפרת, שכן מלאים הם בחכמה ותיבנה אך מסתירים את החכמה בלבם מתוך ענוה, כשם שהרמון אוצר ברבו ובתוכו את גרעיניו.

תובנה:

הרמון משמש כמטבע לשון של "רמון מצא, תוכו אכל קליפתו זרק", במשמעות של נטילת עקר מן הטפל. מקור הפתגם הוא בספור על רבי מאיר שלמד תורה מפי אלישע בן אבייה שצא לתרבות רעה, מפני שנטל ממנו רק את הדברים החיוביים ולא את דעותיו הפסולות. כך צריך האדם להוציא מפל דבר את החלק החיובי שבו, להשיל ולדעת להבחין בין עקר הטפל, בין טוב לרע.

ספור:

לפני למעלה ממאה וחמשים שנה, בעוד הישוב בארץ ישראל קטן ודל, עלתה משפחה יהודית מארץ פולין. עם בנייתם אל שערי ירושלים צפתה להם הפתעה נעימה. בשער עמד רוכל יהודי, שהציע להם לקנות פרי עסיסי ואדמוני. לטו העולים החדשים את עיניהם אל הפרי, אותו לא הכירו, והתרגשו לשמע מפי הרוכל כי מדובר בפרי הרמון שבו השתבחה ארץ ישראל. מייד שלם אבי המשפחה למוכר, ונטל את הרמונים בהתרגשות גדולה. האב חתך את הרמון לפלחים, וחלק כלם. ביו שלא הכירו את הפרי, לא ידעו העולים כי יש לאכל את הגרעינים שבפנים, ואת הקלפה לזרק, אלא עשו להפה, את הגרעינים השליכו, ואת הקלפה נסו לאכל. נסו, וחשו בטעם המר... וכלנסו הילדים לטעון שהפרי אינו טעים וכל לא מתוק, הסה אותם האב ואמר כי בגרא "אין אנו ראויים מספיק לקדשת פרות ארץ ישראל, ולכן איננו זוכים לטעם בו את הטעם המתוק". מייד פנו כלם אל הפתל המערבי, שם בכו והזילו דמעות שיצפו לחש את קדשת הארץ ויטעמו את טעמם המתוק של פרותיה. כאשר גלה אבי המשפחה את הטעות, והבין שהיה עליהם לאכל את הגרעינים, אמר לילדיו: "אם מישהו לא זוכה להבין את קדשת הארץ ופרותיה, עליו להבין כי האשמה תלויה בו!"

זית

קוראים: **"זית רענן יפה פרי-תאר קרא ה' שמך"**. (ירמיה, יא טז).
 נוטלים זית שלם ומברכים עליו **"ברוך אתה ה', אלוהינו מלך העולם, בורא פרי העץ"**.
 יש לכוון בברכה זו, על כל פרות האילן שיאכלו בסעודה זו.
 הבן מברך על הזית, שצאמר **"בניך כשתלי זיתים סביב לשלחנה"** (תהלים קכח, ג).

עץ הזית הוא ירק עד, והוא מאריך ימים במשך מאות שנים. הזית הוא אחד מסמליה המבוקשים של ארץ ישראל, ובארץ נמצאים עצי זית רבים, בהם עצים עתיקים בני מאות שנים. מעץ הזית מפיקים את שמן הזית, שהוא שמן איכותי וחשוב, למאכל ומאור.

הקשר:

ישראל נמשלה לזית, שכן כל המשקים מתערכים זה בזה, וכן השמן שומר על עצמאותו. כך גם עם ישראל ששומר על זהותו ואינו מתערבב בין העמים. וכשם שאין עלי הזית נושרים בין פסיו ובין פרחו, כך עם ישראל אינו מתבטל לעולם. הזית עצמו גם אינו מקבל הרבה מאילן אחר ושומר על זהות עצמית, וכך גם עם ישראל השומר על זהותו העצמית בכל הדורות.

תובנה:

על מנת להפיק מהזית את השמן שבו, יש לטרוח רבות על מנת לקבל שמן צלול. קטיף הזיתים נעשה על ידי טלטול העץ והצאתו, אסוף הזיתים הוא פרך בפני עצמו, וגם לאחר מכן דורכים על הזית וכוכשים אותו תחת משקל כבד, עד שהשמן נגר ממנו. לבסוף מרסקים את הזיתים וטוחנים אותם, ומוציאים את שארית השמן שנגר בו, עד הטפה האחרונה. וכך בכל דבר וענין בחינוך. אי אפשר להשיג שום דבר בלי עמל וטרח, בלי להתאמץ ולהתגעגע, אבל בסופו של דבר המאמץ משתלם.

ספור:

עם סימיה של המבול שהביא הקב"ה על העולם בזמן נח, שלח נח את היונה מהתבה כדי לראות אם המים נספגו באדמה ואפשר לצאת מן התבה. לעת ערב שבה היונה אל התבה, ובפיה היה ענף של עץ הזית, וזה היה סמן לנח כי המבול הסתיים ואפשר לצאת מהתבה. מדוע הביאה היונה דוקא ענף של זית? אומרים חז"ל שהיא בקשה להעביר לו כאן מסר, עדיף לי לאכל מזונות מרים פזית, אבל שיהיו שלי ואקבל אותם ישירות מהקב"ה, מאשר שיהיו מתוקים פדבש ותלויים בידי אדם בשר ודם. והדבר בלמוד אותנו לא להזדקק לחסדי הבריות, לא להמתין שמישהו יעשה בשבילנו את העבודה, אלא להשתדל להסתדר לבד בפחות שיש לנו.

תָּמָר

קוראים: **”צדיק פתמר יפרח כארז בלבנון ישגה”** (תהלים צב, יג).

נוטלים תמרים רבים, מוציאים את הגלעינים שבהם, שוטפים את התמר ובודקים שאין בו תולעים ואוכלים.

הדבש המזכר בתורה בשבעת המינים, אינו דבש דבורים אלא דבש המופק מפרי התמר. פרי התמר נאכל לח או יבש, טעמו מותק מאוד וצורתו מארכת. הסירופ המופק ממנו נקרא סילאן, והוא מישמש בעקר לתבול מנות אחרונות ועוגות. התמר הוא עץ תמיר המתנשא לגבה של כעשרים מטרים, בראשו פפות עלים ומצדיו אשכולות תמרים. מהתמר נוטלים את הלולב שהוא אחד מארבעת המינים הנטלים בחג הסוכות. מטע התמרים הגדול בישראל נמצא בקבוץ טירת צבי, וגם בעמק הערבה יש תמרים גדולים. רב יצוא התמרים הוא מן תמר מג'הול, שגדל בבקעת הירדן בשטח של כ־20 אלף דונם וידועים באיכות הגבוהה שלהם.

הקשר:

ישׁראל נמשלו לתמר שישׁ לו רק גרעין אחד ולא גרגרים רבים, וגם ישׁראל ישׁ להם לב אחד לאביהם שבשמים. עץ התמר מאפץ בך שפכל חלקיו נעשה שמוש. בלולב משתמשים לארבעת המינים, בענפים מסוככים את הספה, מהסיבים מכינים חבלים, הסנטיים בהם תלויים הפרות משמשים לטאטוא וקליעת סלסלות. וכה גם ישׁראל אין בהם פסלח, שכן כל יהודי ישׁ לו חשיבות בפני עצמו ומפלם יחד נוצר העם כלו.

תובנה:

התמר שיך לסוג הפרות שקלפתו נאכלת ותוכו נזרק. סוג נוסף של פרות ישׁ, שהחלק הפנימי שבו נאכל וקליפתו נזרק, כגון שקדים ותפוזים. ולעמית זאת ישׁ סוג פרי שלישי, שגם קליפתו וגם תוכו נאכל, כגון תאנה ותפוח. כך ישׁנם שלשה סוגי אנשים, ישׁ שהם מראים את עצמם טובים מבחינך אולם פנימיתם רקובה. אחרים מסתירים את הטוב שבהם והדבר לא נראה מבחינך, וישׁ כאלו שתוכם כבך, שהפנימית שלהם דומה לחיצוניות שלהם, והם טובים וישׁרים מבחינך ומבפנים. עלינו להשתדל להיות מהסוג השלישי, או לפחות מהסוג השני, אבל ודאי לא דומים לסוג הראשון.

ספור:

הצדיק בני יחזקאל מסטרופקוב, הנה זהיר מאד לבדק את הפרות לפני אכילתם, שמה ישׁ בהם תולעים האסורים באכילה. פעם התארח בניירוך שבארצות הברית, וכמה חסידים באו לביתו כדי לשהות במחצתו. בעל הבית הביא מגוש של פרות לשלחן, ובין הפרות היו תמרים לחים. הושיט אחד מהחבורה את ידו ונטל כמה תמרים, אולם הרבי עצר אותו מייד. ”חשוב מאד לבדק את התמרים, שמה אין בהם תולעים חלילה, שכן באכילתם בלי בדיקה אפשר להפישל באסורי תורה חמורים.” בין המקבים לשב שם גם אחד מרבני אמריקה, והלה התפלא ושאל בקול: ”מה ישׁ לבדק בתמרים? והרי המנהג כאן במדינה, והוא לבדק רק דבדבנים, שכן בהם ישׁ לעתים תולעים. אבל תולעים בפרות חיים כאן באמריקה? מה פתאום ישׁ לחשש להם?” אולם הרבי לא הגיב כלום. במקום זאת, נטל את פרי התמר הראשון שלפניו, פתח אותו לפני הקהל, וכלם נדהמו לראות תולעת גדולה מתהלכת בגאון בתוך התמר! המקבים נותרו פעורי פה, והדגימה החיה הותירה בהם את הרשע החזק ביותר, כמה צריך להיות זהירים באכילת מאכלים בודקים וישׁרים בלבד.

אגוז

קוראים: **"אל-גנת אגוז ירדתי לראות באבי הנחל לראות הפרחה הגפן הנצו הרמנים"** (שיר השירים ו, יא).
אוכלים אגוזים שונים, לאחר פצוח האגוזים ובדיקתם מתולעים.

הקשר:

יש'אל נמשלו לאגוז, שכן האגוז לא מסגיר מבחוץ את תכנו המושב, ורק לאחר שמפצחים אותו, מוצאים את הפרי הטעים שבו. כך גם כל אָחד מעם ישראל, הוא צנוע במעשיו ואינו מתפאר בהם, ורק לאחר שתוהים על קנקנו מגלים את המעלות שבו. בנוסף, האגוז יכול לפל לתוף בץ ורפף והוא אינו יוצא מקלל שמושי, שכן אפטר לנקותו מבחוץ והוא חוזר להיות ראוי לאכילה, וכך גם בן יש'אל למרות כל מעשיו, תמיד אפטר לרחץ אותו ולהעלותו שוב על דרך המלך.

תפוח

קוראים: **"מי זאת עלה מן-המדבר מתרפקת על-דודה תחת התפוח עוררתיה שמה חבלתה אמה שמה חבלה ילדתה"** (שיר השירים ח, ה).

אוכלים פלחי תפוחים. אין צורך לכה שוב, שכן בכנו כבר את ברפת בורא פרי העץ. אפטר לטבל את התפוח בדבש, כמו שנוהגים לעשות בראש השנה והוא סמן לשנה טובה ומתוקה. בשעה שמתבילים את התפוח בדבש, אומרים: **"תחת התפוח עוררתיה, דבש וחלב תחת לשונה"**.

ספור:

אל ה"לב שמחה" מוגר הגיע אָחד מחסידיו וספר לו את צרתו הגדולה. רשיות המס ערכו שומה על כושו והגיעו למסקנה שהוא עשיר מכל, תבעו ממנו תשלומי מס בהקף אדיר. כל תחנניו כי אין הוא אמיד עלו בתוהו והם הטילו עקול על חשבונותיו. הקשיב הרבי לדברי האיש ולבסוף העניק לו תפוח, כפי שהיה נוהג עם רבים מחסידיו. שב האיש לביתו כשהוא מעדד ומלא תקנה לישועת ה'. עם בואו הביתה, כנס האיש את בני משפחתו וספר להם על התפוח שזכה לקבל מידי הקדושות של הרבי, וכלם הביעו את רצונם לקבל פלח מהתפוח שהתברך מפי הצדיק. נטל האיש סכין, חתך את התפוח לפלחים ואף אותם חלק לרבועים קטנים, כדי שהתפוח יספיק לכל בני משפחתו המרבים. בדייק באותו גע נשמעו דפיקות בדלת הבית ופקחי רשיות המסים באו לבדק את רמת המחיה של האיש, גדולה היתה תדהמתם שגלו משפחה שלמה נאבקה כדי לקבל נתח קטן של תפוח אָחד... המחזה נגע ללבם ועד מהרה קבל האיש הודעה כי התיק נגדו נסגר באפן מחלט.

אתרוג

אומרים: "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר פפת תמרים וענף עץ-עבת וערבי-נחל ושמתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים" (ויקרא כג, מ).

אזכלים מרקחת של אתרוגים (רבה), ועדיף לאכל מהאתרוגים עליהם ברכו בחג הסוכות.

מתפללים תפלה מיוחדת שחבר ה"בן איש חי",

לזכות לאתרוג מהדר בסוכות הבא, ורמז לזה שאתרוג בגימטריה תורה.

יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו, שתברך כל אילנות האתרוג להוציא פרותיהם בעתם, ויוציאו אתרוגים טובים לפי ומיהדרים ונקיים מכל מום ולא יעלה בהם חזזית, ויהיו שלמים ולא יהיה בהם שום חסרון ואפלו עקיצת קוץ, ויהיו מצויים לנו ולכל ישראל אחינו בכל מקום שהם, לקיים בה מצוות נטילה עם הולב בחג הסוכות שיבא עלינו לחיים טובים ולשלום, פאשר צוינו בתורתך על ידי משה עבדך 'ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר פפת תמרים וענף עץ-עבת וערבי-נחל'. ויהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו, שתעזרנו ותסייענו לקיים מצוה זו של נטילת הולב והדס וערבה ואתרוג ואתקונה, בזמנה בחג הסוכות שיבא עלינו לחיים טובים ולשלום בשמחה וברוב לב, ותזמין לנו אתרוג יפה ומיהדר ושלם וכשר להלכתו.

ויהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו, שתברך כל מיני האילנות ויוציאו פרותיהם ברבוי שמנים וטובים, ותברך כל הגפנים שיוציאו ענבים הרבה שמנים וטובים כדי שיהיה הזמן היוצא מהם מצוי לרב לכל עמך ישראל לקיים בו מצוות קדוש ומצוות הבדלה בשבתות ובימים טובים, ויתקיים בנו ובכל ישראל אחינו מקרא שפנתוב 'לך אכל בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יגד פי כבד רצה האלהים את מעשיך'. 'באתי לגני אחתי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתי ייני עם חלבי אכלו רעים שתו ושכרו דודים'. יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי.